

SANCTUS VINCENTIUS FERRERIUS
ORDINIS PRAEDICATORUM

DE
VITA SPIRITUALI
TRACTATUS

AD VETERA EXEMPLARIA EMENDATUS
ET NUNC ACCURATE RESTITUTUS

CRACOVIAE 2017

www.ultramontes.pl

INDEX MATERIARIUM

	Pag.
Prooemium	4

PARS PRIMA

De principiis vitae spiritualis

Caput primum. De paupertate	5
II. De lingua refrenanda et taciturnitate	7
III. De puritate et munditia cordis	8
IV. De mortificatione voluntatis propriae	9
V. De mortificatione amoris privati	11
VI. Quomodo ad unionem divinam anima jam purificata ascendit	13

PARS SECUNDA

De praxi vitae spiritualis

Caput primum. Quod per instructorem idoneum citius et facilius ad perfectionem pervenitur	16
II. De obedientia servanda	17
III. De modo regulandi corpus, seu de modestia	18
IV. De modo regulandi corpus circa cibum et potum	18
V. De modo standi in mensa	20
VI. De modo perseverandi in sobrietate	22
VII. De modo regulandi corpus circa somnum et vigiliam	24
VIII. De studio et oratione	26
IX. De Matutinis et aliis horis dicendis	28
X. De modo praedicandi	31

XI. Remedia contra tentationes aliquas spirituales	32
XII. Remedia contra aliquas alias tentationes	35
XIII. De rationibus excitatoriis ad perfectionem	37
XIV. Supradictae rationes quomodo habeant efficaciam	40

PARS TERTIA

Summaria doctrinae spiritualis

Caput primum. De duobus vitae spiritualis principiis	42
II. De affectibus in quibus nos exercere debemus	44
III. De perfectionibus servienti Deo necessariis	47
IV. Quaedam praecepta admodum utilia	49

SANCTI VINCENTII FERRERII
ORDINIS PRAEDICATORUM

DE

VITA SPIRITUALI

TRACTATUS

AD VETERA EXEMPLARIA EMENDATUS
ET NUNC ACCURATE RESTITUTUS

PROOEMIUM

Tractatus qualis materia, methodus, et finis.

Ponam in hoc tractatu tantummodo documenta salubria ex dictis Doctorum extracta.

Non adducam aliquod Scripturae testimonium, vel alicuius Doctoris, ad probandum quae dicam, vel suadendum: tum quia brevitati intendo, tum quia tantummodo ad illum sermonem dirigo, qui magno affectu desiderat implere quaecumque secundum Deum facienda cognoverit. Et idcirco etiam dicta non probo, quia humilem intendo instruere; non, cum arrogantibus, contentionibus deservire.

Quicumque ergo voluerit proximorum animabus utilis esse, et ipsos verbis aedificare, primo debet in seipso habere quidquid alios est docturus: alioquin parum proficiet; nam verbum eius erit inefficax, nisi prius homines in eo comperiant esse quod docet, et longe maiora.

PARS PRIMA

DE PRINCIPIIS VITAE SPIRITUALIS

CAPUT I

De contemptu omnium terrenorum, seu de paupertate

1. De modo se habendi ad omnia terrena. 2. Illusio quam facilis.
3. Quaedam pro praxi regulae. 4. Notandum.

1. Oportet enim primitus, ut omnia terrena contemnat, et *velut stercora* (1) reputet; et solum districtissime ad necessitatem, de ipsis recipiat.

Quam necessitatem in paucis colligat, sufferendo etiam quaedam incommoda propter paupertatis amorem, sicut quidam ait: Scio quod laudabile, non est, pauperem esse, sed paupertatem amare, et paupertatis inopiam, propter Christum, gaudenter, et hilariter sustinere.

2. Proh dolor! multi de paupertatis solo nomine gloriantur. Sed quo pacto? Ita, ut eis nihil desit. Dicunt se amicos paupertatis; sed paupertatis sodales, et amicos fugiunt pro suo posse: famem, sitim, contemptum, despectionem.

Non sic beatissimus Dominicus, pater noster, non sic ille, *qui cum esset dives, propter nos egenus factus est* (2), omnesque Apostoli, ut nosti, verbo et exemplo docuere.

3. Nihil ab aliquo petas, nisi sit necessitas; nec acquiescas cuique dare volenti, quibuscumque precibus, etiam sub praetextu ut indigentibus possis largiri: quia crede quod in hoc ipsi, et omnes qui audierint, finaliter multum aedificabuntur; ac per hoc ad contemptum mundi eos poteris facilius inducere, et ad subventionem aliorum indigentium inclinare.

Necessitatem autem tuam intelligo in parco victu, et vili vestitu et calceamento (3), quibus tunc praesentialiter indiges. Non voco autem necessitatem librorum, sub quorum velamine frequenter magna avaritia cooperitur. Satis enim libri communes, vel accommodati, inveniuntur in ordine.

4. Et quicumque effectus praedictorum voluerit clare cognoscere, studeat primo corde humili ipsa adimplere. Alioquin, si corde tumido contradicere voluerit, foris stabit. Nam a Christo, humilitatis magistro (4), humilibus manifestatur veritas, quae tumidis occultatur (5).

Notae:

(1) Phil. III, 8.

(2) II Cor. VIII, 9.

(3) I Tim. VI, 8.

(4) Matth. XI, 29.

(5) Matth. XI, 25.

CAPUT II

De lingua refrenanda, et taciturnitate

1. Lingua refrenanda. 2. Strenua silentii ad tempus disciplina.
3. Hujus strenui silentii disciplinae fructus.

1. Iacto ergo paupertatis stabili fundamento, a Christo fundatore in vertice montis posito, dicente: *Beati pauperes spiritu*, etc., ad restringendum linguam viriliter se accingat: ut lingua, quae utilia debet loqui, ab otiosis, et inutilibus compescatur omnino.

2. Et ut eam melius restringat, penitus non loquatur, nisi interrogatus: interrogatus dico de re necessaria, et utili; nam inutilem quaestionem silentium debet solvere.

Si qui tamen, causa solatii, verba invectiva ipsi dicant (a), ne onerosus aliis videatur, quamdam vultus hilaritatem, et benignitatem poterit ostendere, sed nullo modo loqui: etiamsi illi, quicumque sint, de hoc videantur murmurare, vel contristari, aut verba detractionis proferre, ipsum accusando singularem, seu superstitiosum, et gravem. Debet tamen pro ipsis attentius orare, ut Deus ab eorum cordibus omnem turbationem amoveat.

Poterit tamen aliquando loqui, si immineat aliqua necessitas, vel proximi caritas, vel obedientia provocatus: et tunc valde praemeditari, et cum paucitate verborum, voce humili, et submissa. Quod etiam debet facere, dum alicui habet respondere de aliquo.

3. Nam taceat ad tempus ad proximi aedificationem, ut tacendo discat qualiter suo tempore loqui valeat: rogando tamen Deum, ut per seipsum suppleat, cordibus proximorum interius inspirando ea, a quibus interim ipse se abstinet, linguam per silentium edomando.

Notae:

(a) In alia editione est: "Si qui tamen, causa solatii, verba recreativa ipsi dicant". – *Directorium asceticum, in quo de viri spiritualis eruditione tutissima sanctorum Patrum documenta traduntur* a R. P. Matthaeo Iosepho Rousset O. Pr., CUM APPROBATIONE REV. ARCHIEPISCOPI FRIBURGENSIS ET SUPERIORUM ORDINIS. Friburgi Brisgoviae. SUMPTIBUS HERDER, TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII. MDCCCXCIII (1893), p. 13. (Nota ab ed. *Ultra montes*).

CAPUT III

De puritate, et munditia cordis

1. Munditiae cordis effectus. 2. Ad quae se extendat.

1. Extirpatis igitur per paupertatem voluntariam, et per silentium, multis sollicitudinibus, quae impediunt virtutum semina, ne, quantumcumque in agro cordis saepe et saepius seminata inspiratione divina, valeant pullulare: jam tibi superest cura virtutibus illis amplius insudare, quae te adducunt ad illam cordis munditiam, per quam interiores oculi, juxta Salvatoris eloquium (1), aperiantur in contemplatione divina, per quam habeas quietem et pacem, ut ille, *cujus in pace factus est locus ejus* (2), in te quoque habitare dignetur.

2. Nec intelligas, me loqui de munditia, quae hominem tantummodo purgat a luxuria cogitationis immundae; sed loquor potius de illa munditia, et cordis puritate, quae hominem elongat, quantum in hac vita possibile est, a quibuscumque cogitationibus inutilibus: ut jam non libeat homini aliquid cogitare, nisi de Deo, vel propter Deum.

Notae:

(1) Matth. V, 8.

(2) Ps. LXXV, 3.

CAPUT IV

De mortificatione voluntatis propriae

1. Propria voluntas in omnibus mortificanda. 2. In rebus temporalibus. 3. In spiritualibus.
4. In operibus sanctis, sive a creaturis impediuntur. 5. Sive a quolibet eventu.
6. Pax et tranquillitas cordis in omnibus servanda.

1. Ad hanc autem obtinendam coelestem, ut ita dicam, imo divinam quodammodo, puritatem (nam *qui adhaeret Domino, unus spiritus est* (1) cum eo), ista necessaria sunt.

Primo omnium studeas, quantumcumque potes, abnegare teipsum, juxta Salvatoris praeceptum: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum* (2).

Et hoc sic intellige: ut tuam voluntatem in omnibus mortifices, et conculces, et in omnibus contradicas, benigne amplectendo aliorum voluntatem, si tamen licita sit, et honesta.

2. Hoc tamen generaliter habeas pro quacumque re temporali, per quam corporalibus necessitatibus deservitur, nunquam sequaris voluntatem propriam, ubi alium contradicere videas, quantumcumque exorbitaret a iudicio rationis; sufferens quodcumque incommodum pro interna mentis tranquillitate servanda, quae per tales repugnantias perturbatur, dum homo suo iudicio adhaerendo, et suam voluntatem adimplendo, verbis, vel cogitationibus cum aliis altercatur.

3. Et non solum in temporalibus, sed etiam in his quae spiritualia sunt, vel ad spiritualia ordinata, alterius potius, quam tuam impleas voluntatem, dummodo sit bona, licet tua perfectior videatur: quia majus detrimentum acquiritur in diminutione humilitatis, et tranquillitatis, et pacis, cum aliis contendendo, quam possit provenire profectus in quocumque alio virtutis exercitio, voluntate propria assecuta, alteri repugnando.

Et hoc intelligas quantum ad illos qui sunt tibi familiares, et in spirituali exercitio socii, et qui ad perfectionis virtutem anhelant; non de illis, qui dicunt malum bonum, et bonum malum (3), et qui student aliorum dicta, et facta carpere, et iudicare, plus quam sua prava corrigere. Non enim dico, quod debes talium iudicio adhaerere in his quae spiritualia sunt. Nam, in temporalibus, bene debes quorumcumque voluntatem plus quam tuam exequi, et implere.

4. Si autem in his, quae secundum Deum operari desideras, vel ad profectum tuum, vel ad Dei honorem vel proximi utilitatem, aliquos tibi obsistere videas, seu etiam totaliter impedire, sive sint superiores, pares, vel inferiores, noli contentionibus deservire: sed teipsum in teipsum restringe, et cum Deo tuo te colligens ubique dicas: *Domine, vim patior, responde pro me* (4).

Nec de hoc contristeris; quia non possent id, nisi finaliter pro bono tuo, et aliorum, sit expediens. Imo plus dico tibi, quod quantumcumque ad praesens non videas, videbis finaliter, quod illud in quo tibi eos impedimenta praestare credebas, erit tibi adjuvamen ad tuum propositum assequendum. Licet autem de horto sacrae Scripturae possem tibi ad haec exempla producere, sicut de Joseph, et multis aliis: nolo tamen contra id facere, quod praedixi; sed experto crede, quia ita est.

5. Si etiam in his, quae secundum Deum desideras, te videas quodammodo divinitus impediri, vel per infirmitatem, vel quocumque alio contingente: de hoc nullatenus contristeris, sed totum aequanimiter feras, et te ex toto committas illi, qui melius novit quid tibi expediat, quam tu ipse; qui te ad se continue sublevat, dummodo teipsum illi ex toto committas, quamvis forte in hoc minime videas.

6. Ad hoc ergo sit totum studium tuum, ut teipsum in pace et tranquillitate cordis possideas; et pro quocumque eventu non doleas, nisi de solo peccato proprio, vel alieno, sive de his quae te inducerent ad peccatum.

Non ergo te contristet quicumque casus fortuitus. Non te exagitet indignationis stimulus contra defectum alterius; sed habeas ad quoscumque miserationis, et compassionis affectum, cogitans semper quod tu pejus faceres, nisi te Christus sua gratia conservaret.

Notae:

(1) I Cor. VI, 17.

(2) Matth. XVI, 24.

(3) Isai. V, 20.

(4) Isai. XXXVIII, 14.

CAPUT V

De mortificatione amoris privati

1. Strenuum humilitatis exercitium. 2. Sui ipsius inspectio et despectio.

3. Duo alia exercitia ad idem conducentia.

1. Praepara insuper te ipsum ad quaecumque opprobria, ad quaecumque aspera, ad quaecumque adversa pro Christi nomine sufferenda.

Omnem etiam appetitum cujuscumque altitudinis, sub quocumque caritatis praetextu, in ipso principio et ortu suo, velut caput draconis infernalis, cauterio mortifices, baculo crucis frangas: tibi Christi humilitatem, et durissimam passionem ad memoriam revocando, qui regnum fugiens (1), crucem voluntarie est amplexus, omni confusione contempta (2).

Omnem humanam laudem fugiens cum horrore tanquam venenum mortiferum, et in despectu tuo gaudens, te ipsum talem vere, et ex corde reputes, qui merito debeas ab omnibus conculcari, et despici.

2. Videas continue defectus tuos et peccata tua, et ea aggrava quantum potes. Aliorum vero defectus post tergum projicias, et non videas; quod si videris, allevies, et excuses, et ipsis compatiaris, et succuras pro viribus.

Averte oculos tuos, et mentis et corporis, ab aspectu aliorum, ut in lumine vultus Dei conspiciere possis teipsum. Teipsum sine cessatione considera, et semper sine simulatione dijudica. In omni actu tuo, in omni locutione tua, et in omni cogitatione tua, teipsum reprehende, et in te semper compunctionis materias studeas invenire: cogitando quod etiam bona, quae facis, non sunt ad plenum excocta, nec illo fervore quo deberent facta, sed multis inquinata negligentis: ut merito omnis justitia tua panno menstruatae comparari debeat mulieris (3).

Te igitur ipsum continue reprehendas, nec permittas in te sine forti increpatione transire, non solum negligentias verborum, et operum, sed etiam de ipsis cogitationibus, non dico malis tantummodo, sed etiam inutilibus, in conspectu Dei tui omni hora graviter reprehendas te; et plus vilem, et miserabilem te existimes pro tuis defectibus coram Deo, quam quoscumque peccatores, pro quibuscumque peccatis; et merito puniendum, et a coelestibus gaudiis excludendum, si secundum justitiam suam, et non secundum

misericordiam suam, vellet tecum agere Deus tuus, qui tantas gratias super multos alios tibi praerogavit, ad quas omnes ingratus extitisti.

3. Considera etiam diligenter, et cum magno pavore frequentissime rumina, quod omnem aptitudinem ad bonum, et omnem gratiam, seu quamcumque sollicitudinem circa virtutum acquisitionem, a teipso non habeas, sed Christus tibi dedit sola sua misericordia: qui, si voluisset, potuisset ita conferre cuicumque ribaldo, te in luto faecis et lacu miseriae derelicto (4).

Cogita etiam apud teipsum, et ad hoc te credendum inducas, et hoc tibi ipsi persuadeas, quantum potes, quod non est ribaldus, vel quicumque peccator, qui non magis assisteret Deo suo, quam tu, et qui non magis recognosceret Dei beneficia, quam tu, si recepisset gratias, quas tu, sola Dei gratuita bonitate, et non propriis meritis, recepisti. Propter quod potes teipsum viliozem, et inferiorem omni homine iudicare; et merito formidare, ne propter ingratitudez tuam a suo conspectu te Christus foras abiciat.

Non tamen dico, quod per ista debeas credere, te esse extra gratiam Dei, vel esse in peccato mortali, quamvis alii peccatores habeant innumerabilia peccata mortalia: quod tamen est nobis multum occultum, propter fallax iudicium, tum propter subitam contritionem, et divinae gratiae praeziam infusionem.

Dum autem te vilificando aliis peccatoribus comparas, non expedit tibi in speciali ad eorum peccata descendere; sed solum in quodam generali, cum eorum peccatis tuam ingratitudez ponderando. Quin etiam si in speciali velis eorum peccata videre, potes eadem peccata in te sub quadam similitudine transformare, sic te in tua conscientia increpando: Ecce ille est homicida: et ego miser quoties occidi animam meam? iste fornicator est et adulter: et ego tota die fornicor et adulteror, a Deo meo oculos avertendo, et diabolicis suggestionibus me supponendo; et sic de aliis.

Si autem videris, quod diabolus te velit, in talibus comparisonibus, quodammodo per talia ad desperationem inducere: tunc, omissis talibus increpationibus, in spem assurgas, considerata bonitate, et clementia Dei tui, qui tot te beneficiis praevenit, nec dubium, quin opus suum in te velit perficere, quod incoepit. Communiter tamen homini spirituali, qui aliqualem notitiam Dei percepit, de hac desperatione timere non expedit, dum toto studio ad se increpandum invigilat. Illud tamen posset accidere, imo saepe accidit, in homine incipiente, et specialiter, quem Deus liberavit a multis periculis, et sceleribus, quibus fuerat involutus.

Notae:

- (1) Joan. VI, 15.
- (2) Hebr. XII, 2.
- (3) Isai. LXIV, 6.
- (4) Ps. XXXIX, 3.

CAPUT VI

Quomodo ad unionem divinam anima jam purificata ascendit

1. Ex humilitate generatur puritas cordis, ex puritate contemplatio, ex contemplatione caritas, ex caritate unio divina. 2. Viri apostolici quanta in tali statu securitas.
3. Omnia in praedictis doctrinae spiritualis principia summarie contenta.

1. Ex his quae supra jam perstrinxi, generabitur in te virtus illa, quae est mater et origo custosque omnium virtutum, scilicet humilitas, quae interiores oculos aperit ad Dei conspectum, cor humanum ab omni superflua cogitatione purgando.

Nam dum homo in suam parvitatem resilit, se vilificando, se increpando, se detestando, suam nihilitatem considerando, sibi ipsi intentissime displicendo; per haec et similia in tantum circa propria occupatur negotia, quod omnis alia inutilis cogitatio arescit; et sic dum omnia alia audita, visa, et temporaliter operata a se repellit, et in oblivionem adducit, incipit ad seipsum redire; et modo mirabili in seipsum revolvitur, et sic ad originalem iustitiam, et caelestem puritatem incipit appropinquare.

Sic, dum in seipsum reflectitur, contemplationis oculus dilatatur: et in se scalam erigit, per quam transeat ad contemplandum et angelicum spiritum, et divinum. Et ex tali contemplatione, animus ad bona caelestia inardescit, et omnia temporalia tanquam nihil, et de longe prospicit. Per hoc, illa caritas in

mente fervere incipit, quae velut ignis omnem rubiginem vitiorum consumit. Sic totam animam in tantum occupat caritas, quod non est qua intret vanitas. Iam quidquid cogitat, quidquid loquitur vel operatur, totum provenit ex dictamine caritatis.

2. Unde secure potest talis praedicare sine detrimento, sine inanis gloriae periculo. Neque enim, ut jam dixi, potest aliqua vanitas subintrare, ubi caritas totum occupavit.

Numquid jam respectum habebit amplius ad aliquod commodum temporale, qui omnia reputat velut stercus? Sed et ipse laudis appetitus numquid animum ejus poterit subintrare, cum se videat velut stercus vilissimum coram Deo, miserum, abominabilem, et ad omnia peccata proclivem, nisi eum sua benignitate manus Conditoris continuo conservaret?

Quomodo jam extolli poterit de quocumque bono opere, qui luce clarius videt, se nihil posse penitus agere, nisi continuo de hora in horam divina virtus quodammodo cogat eum atque constringat? Quomodo jam sibi aliquid attribuet, ac si a seipso proveniat, qui, non dicam centies, sed etiam millies est expertus suam impossibilitatem in quibuscumque bonis operibus magnis, et parvis; et qui toties cognovit, se non posse, dum voluit, et quando, ut ita dicam, non voluit, nec curavit, nec super talibus cogitavit, vidit se subito divinitus excitatum, fervore mirabili ad illa facienda, quae prius cum omni suo conatu implere non poterat?

Nam et talem impossibilitatem idcirco Deus tam longo tempore dominari permittit in homine, ut homo discat humiliari, et ut nunquam in seipso inaniter gloriatur; sed Deo attribuat omne bonum, non solum in consuetudine quadam, sed potius ex intimis cordis sui: utpote qui ex propria experientia doctus, luce clarius videt, quod non solum non operari, sed nec *Iesus* dicere posset, nisi in Spiritu sancto (1), et nisi ille donaret, qui dicit: *Sine me nihil potestis facere* (2); ut jam recogitando, ex totis animae suae viribus Domino confiteatur et dicat: *Omnia opera nostra operatus es in nobis, Domine* (3); ac cum Psalmista clamet: *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam* (4).

Non igitur tali timenda est vana gloria, quando jam Dei vera gloria, et animarum zelus, eius praecordia totaliter occupant.

3. Ecce jam summarie perstrinxi, et in quodam breviluquo posui ea, quae sunt necessaria homini in seipso quantum ad vitae suae perfectionem, si utiliter, et sine periculo vult animae suae procurare salutem.

Et haec quidem sufficerent homini illustrato, et altum intellectum habenti, et qui in operibus spiritualibus longum habuisset exercitium: quia in his, quae posui breviter, tanquam in quibusdam vitae perfectae principiis, recolligere posset quaecumque alia perfectorum actuum exercitia. Nam his tribus primis perfecte servatis, scilicet voluntaria paupertate, taciturnitate, et interna mentis exercitatione, de quibuscumque aliis exterioribus actibus quomodo essent faciendi, homo facile iudicaret. Quia tamen non omnes possunt capere faciliter breviter dicta, paulo diutius insistemus circa particulares actus virtutum.

Notae:

(1) I Cor. XII, 3.

(2) Ioan. XV, 5.

(3) Isai. XXVI, 12.

(4) Ps. CXIII, 9.

PARS SECUNDA
DE PRAXI VITAE SPIRITUALIS

CAPUT I

**Quod per instructorem idoneum citius, et facilius
pervenitur ad perfectionem, quam per seipsum**

1. Instructor idoneus quam utilis. 2. Raro invenitur: quid sit, eo deficiente, agendum.

1. Sciendum igitur, quod homo facilius, et in breviori tempore posset ad perfectionem pertingere, si haberet instructorem, cujus regimine duceretur, cujus obedientiam in omnibus actibus parvis et magnis totaliter sequeretur; quam aliquis posset per seipsum proficere, quantumcumque vigeat acumine intellectus, et libros habeat, in quibus videat virtutum omnium structuram exaratam.

Imo plus dico, quod nunquam Christus, sine quo nihil possumus (1), suam gratiam ministrabit, si homo habet a quo possit instrui, et deduci; et negligit, vel non curat alterius ductum amplecti, credens sibi sufficere, et per se posse investigare, et invenire quae sunt utilia ad salutem. Ista enim via obedientiae est via regia, quae homines inoffenso pede ducit ad summitatem scalae, cui Dominus apparet innixus (2).

Hanc viam tenere omnes sancti Patres in eremo; et breviter, omnes qui perfectionem attigerunt, per hanc semitam processerunt: nisi forte Deus aliquos per seipsum instruxerit, ex privilegio gratiae singularis, deficientibus eis, et non inventis qui eos foris instruerent; quia tunc pietas divina per se supplet quod exterius minime reperitur, si tamen corde humili, et ferventi ad Deum accedant.

2. Et quidem isto tempore, heu nobis miseris! quasi nullus reperitur, qui alios de perfectione instruat; quin potius, si homo velit tendere ad Deum, inveniet retrahentes multos, et quasi neminem adjuvantem.

Quam ob rem expedit, ut homo ad Deum toto corde recurrat, et ab eo instrui cum omni orationum instantia, et cordis humilitate postulet; et se in Deum conjiciat se ipsi committendo, ut ipsum benigne tanquam orphanum sine patre recipiat, qui neminem vult perire, sed vult ad cognitionem veritatis quoscumque venire (3).

Igitur ad te dirigo sermonem meum, qui magno cordis affectu Deum desideras invenire, qui ad perfectionem anhelas, ut animabus aliorum utilis esse valeas. Ad te ergo nunc dirigo sermonem meum, qui corde simplici, et non duplici accedis ad Deum, qui quaeris virtutum intima penetrare, qui per viam humilitatis pervenire desideras ad gloriam majestatis.

Notae:

(1) Joan. XV, 5.

(2) Gen. XXVIII, 13.

(3) I Tim. II, 4.

CAPUT II

De obedientia servanda

1. Obedientia quoad regulas. 2. Quoad superiorum ordinationes.

1. Duobus igitur jam praemissis, scilicet paupertate, et taciturnitate, tanquam fundamentis primariis; Christi athleta se accingat, primum, ut obedientiae regulam et semitam in omnibus, et per omnia teneat, quantum possit, inconcusse: scilicet regulam, constitutiones, rubricas *Ordinarii*, et aliorum librorum, omni loco, et tempore, intus et extra, in refectorio, dormitorio, et in choro, inclinationes, et prostrationes faciendo, surgendo, et stando.

2. Et omnes majorum ordinationes ad unguem teneat, quantum potest, semper cogitans verbum Christi: *Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit* (1).

Notae:

(1) Luc. X, 16.

CAPUT III

De modo regulandi corpus, seu de modestia

1. De exterioris hominis compositione. 2. Quantum utilis.

1. Deinde, se accingat athleta Christi ad coaptandum corpus suum: quod totaliter in obsequium Christi Jesu coerceat, ut omnes actus, et motus corporis sint omni morum honestate compositi, secundum regularem disciplinam.

2. Neque enim poteris unquam animam ab inordinatis cohibere, nisi prius studueris corpus tuum subicere disciplinae, ipsum restringendo non solum ab omni actu, sed etiam ab omni motu incongruo, et inepto.

CAPUT IV

De modo regulandi corpus circa cibum et potum

1. Contra gulam primo insistendum. 2. Quomodo quis non excedat in sumptione cibi et potus.

1. Igitur regulationem corporis intendendo, primo contra gulam insistas. Nisi enim contra hanc, victoriam habeas, in vanum laboras in acquisitione aliarum virtutum. Istum autem modum observes.

Primo, ut nihil tibi in speciali procures, sed cibariis, quae fratribus communiter apponuntur, sis contentus. Saecularibus volentibus tibi xenia mittere, nullatenus acquiescas, pro tua persona: si tamen volunt conventui mittere, mittant.

Invitationes fratrum extra refectorium nullo modo recipias, sed continue refectorium teneas, omnia jejunia ordinis observando; et hoc intellige, quandiu Christus te in sanitate conservabit. Nam si infirmus fueris, juxta infirmitatis necessitatem te tractari permittas, nihil tibi penitus procurando, sed omnia cum gratiarum actione recipias, quae tibi fuerint ministrata.

2. Ut autem non excedas in sumptione cibi, et potus, debes naturam tuam diligentissime examinare quanto cibo, et potu valeas sustentari: ut scias judicare inter superfluum, et necessarium. Hoc autem habeas pro regula generali, ut saltem de pane comedas sufficienter quantum natura requirit, specialiter dum jejunas; nec unquam credas diabolo suadenti tibi facere abstinentiam de pane.

Et in hoc poteris experiri, quantum natura requirit, vel quid sit illi superfluum: si tempore binae refectionis post Nonam inveneris te gravatum, et in stomacho sentias quemdam ardorem, ut orare, scribere, vel legere nequeas: communiter hoc accidit propter excessum. Similiter, si idem sentias post Matutinas, quando cenasti; si etiam, quando jejunas, post Completorium idem gravamen adesse percipias. Igitur comede satis de pane, sic tamen, ut post comestionem sis paratus legere, scribere, vel orare. Si tamen illa hora non esses ita aptus sicut aliis horis, dum tamen non sentires gravamen illud, ut praedixi, non est crimen excessus.

Cogita igitur tuae naturae sufficientiam modo praedicto, vel aliter, prout te docebit Altissimus, a quo debes suppliciter postulare. Sis sollicitus valde illum modum continue observare, et semper in mensa quidquid comedis aestimare: et quando per negligentiam excesseris, non sinas absque poenitentia digna pertransire.

De potu vero nescio tibi regulam ponere, nisi quod paulatim te restringas, de die in diem minus bibendo: ita tamen, quod non sitias nimis de die, et nocte. Specialiter autem cum potagium comedis, potes facilius transire cum potu temperato: ita tamen, quod sufficiat ad cibi digestionem. Nullo tamen modo bibas extra comestionis horam, nisi in sero, quando jejunas, et tunc valde temperate; vel nisi propter laborem itineris, vel quamcumque aliam lassitudinem. Bibas autem vinum ita lymphatum, quod vini fortitudo deficiat. Et si esset forte, apponas aquae medietatem, vel plus. Et sic magis, vel minus, secundum quod Dominus inspiraverit.

CAPUT V

De modo standi in mensa quoad utrumque hominem

1. Ante comestionem. 2. Intra comestionem. 3. Post comestionem.

1. Pulsato itaque cymbalo, cum omni maturitate lotis manibus, in claustro sedebis; nola pulsata, refectorium introibis, et non parces tibi, cum omni fortitudine tua, cum vocis et corporis modestia Dominum benedicens; et juxta ordinem tuum te collocabis in mensa, cogitans apud te corde pavido, quod debeas peccata populi manducare (1). Cor tuum etiam praeparabis ad intelligentiam lectionis, quae legitur in mensa, vel, si lectionem non habeas, ad meditationem aliquam spiritualem: ut nequaquam totus comedas, sed corpore suam refectionem habente, anima nullatenus defraudetur.

Positus autem ad mensam, vestimenta decenter coaptas, cappam super genua retorquendo. Statue autem pactum tecum omnino, ut nullo modo circumspicias comedentes, sed solum tibi apposita videas.

In principio cum sederis, ne extendas subito manus ad incidendum panem; sed stes aliquandiu super te, usquequo saltem dicas *Pater noster* et *Ave Maria* pro animabus defunctorum, qui in purgatorio existunt magis indigentium.

2. Hoc autem generaliter habeas, quod omnem actum, et omnem corporis motum cum quadam modestia facias.

Si panem diversum, durum, mollem, album, aut aliter factum ante te habeas, illum comedas qui est vicinior, et libentius comedas illum, ad quem minus sensualitas inclinatur.

Nunquam in mensa aliquid petas, sed permitte alios pro te postulare; quod si non facerent, patientiam habe.

Non teneas cubitum super mensam, sed simpliciter manus. Non teneas crura divaricata, nec pedem unum alteri supponas.

Non recipias scutellas duplices, vel aliud quodcumque, nisi tantum quantum communiter omnes alii habent. Quamcumque autem pictantiam a quocumque missam, etiam a Priore, non comedas; sed si potes, competenter in fragmentis abscondas, vel in scutella.

Ubi nota, quod mos Deo gratus est, aliquid de potagio Christo pauperi semper in scutella dimittere; similiter aliqua panis fragmenta, non crustas, imo illas comedas, et de pane confracto Christo dimittas. Nec nimis cures, si de hoc aliqui murmurent, dummodo praelatus tibi non mandaverit oppositum. Et generaliter de omni eo, quod comedis, aliquam particulam Christo pauperi dimittas, et bolos meliores, et non viliores. Sunt tamen aliqui, qui vilia tantum donant Christo, sicut porcis fieri consuevit. Si autem cum uno pulmento sufficienter potes comedere de pane, in secundo pulmento aliquid de pane reponas, et Christo dimittas.

Et si tibi Dominus donaverit, potes facere quasdam mirabiles abstinentias, Deo gratas, et hominibus incognitas. Si est tibi cibus insipidus, ex defectu salis, vel alia quacumque causa, noli apponere tibi sal, vel aliud condimentum, propter Christum felle et aceto potatum; sed sensualitati resistas. Similiter quaecumque salsamenta, quae ad nihilum valent nisi ad gulae excitamentum, dimittere occulte potes. Quandocumque aliquis bolus gratus tibi circa finem apponitur, illum dimitte propter Deum. Similiter caseum, fructus, et hujusmodi, quae non sunt necessaria pro salute corporis humani: imo frequenter sunt noxia, dum non prodest, quod delectat. Si dimiseris propter Christum haec, non dubito quin tibi parabit in dulcedine Christus Dominus cibum consolationis spiritualis, etiam in alio cibo, quo contentus es propter Christum.

Et ut melius, et facilius possis a quibuscumque volueris abstinere, ponas in corde tuo, quando vadis ad mensam, quod pro peccatis tuis debes in pane et aqua abstinere: unde panis solus sit cibus, pulmentum tamen non pro cibo adjicias, sed ut possis panem convenientibus deglutire. Tene, quod si hoc posueris in corde tuo, videbitur tibi magna pictantia, habere aliquid de pulmento. Et observes, quod non ponas offas multas in paropside, sed sufficiat tibi panem intingere. Quando vero pulmentum non habueris, comedas panem et dimidium, vel paulo plus. Quando bis comesturus es, naturae satisfacias, etiamsi talia non haberes.

De multis talibus actibus, quos tibi exprimere non possum, te instruet Christus, si ad ipsum ex corde recurreris, et totam spem in ipso posueris. Quis enim exprimere valet modos innumeros, quos tibi Deus demonstrabit?

Sis etiam attentus, ne sis de illis qui finem non faciunt in edendo: imo quam citissime poteris te expedias, servata debita honestate, ut magis lectioni possis attendere.

3. Dum a mensa surgis, ex toto corde regratieris Altissimo, qui tibi contulit bona sua, et qui tibi virtutem aliquam praestiterit, ne tibi sensualitas praevaleret. Non parcas voci tuae, sed secundum possibilitatem tuam gratias age bonorum omnium largitori.

O carissime, cogita, quam innumerabiles sunt pauperes, qui delicias maximas reputassent, si habuissent tantummodo panem, quem tibi cum aliis cibariis Dominus ministravit. Ita enim veraciter debes cogitare, quod Christus est, qui tibi dedit; imo plus, quod in mensa ipse tibi servivit. Vide ergo cum quanta disciplina, cum quanta reverentia, et maturitate, et tremore, debes in mensa consistere, ubi vides praesentialiter Deum tuum in propria persona ministrare. O quam beatus esses, si tibi desuper daretur mentalibus oculis ista conspicerere! Videres enim sanctorum multitudinem copiosam cum Christo per totum refectory discurre.

Notae:

(1) Ose. IV, 8.

CAPUT VI

De modo perseverandi in sobrietate

1. Nihil sibi, sed Deo omnia attribuere, nec quemquam judicare. 2. Quare multi non perseverant.

1. Ut autem in tali modo sobrietatis, et abstinentiae jugiter perseveres, sta jugiter in timore, et a Deo haec te habere totaliter recognosce; et ab ipso perseverantiam pete.

Et si non vis corrumpere, noli alios judicare, nec contra eos indignationis spiritu movearis, si eos vides in edendo debitum ordinem non servare: sed eis compatiaris ex corde, et pro eis ora, et eos in corde tuo quantum potes excusa, cogitando quod tu non potes aliquid, nec ipsi possunt, nisi quantum Christus porrigit manum suam; qui non pro meritis tribuit, sed pro suae beneplacito voluntatis.

2. Si haec cogitaveris, firmus eris.

Nam quae est causa, quod multi quandoque incipiunt multa facere in abstinentia, et in aliis, qui non perseverant, corpore languente, vel spiritu frigescente? Certe nulla alia, nisi propter eorum elationem et praesumptionem, dum de se praesumentes, aliis indignantur, eos in cordibus suis iudicando. Et ideo Deus subtrahit ab eis donum suum, et vel spiritu frigescunt, vel ex indiscretionis vitio plus facientes quam oporteret, in infirmitatem incurrunt: et sic tandem dum ad restaurationem corporis intendunt, in hoc quoque metas excedunt; efficiunturque gulosi plus quam alii, quos primitus iudicabant, sicut ego de quibusdam cognovi. Nam istud communiter accidit, quod quicumque alium in aliquo iudicat, Deus tandem permittit eum in eundem defectum cadere, vel majorem.

3. Ergo servias Deo in timore; et quandocumque te sentis in exaltatione ob memoriam beneficiorum, quae tibi donavit Altissimus, *apprehende disciplinam increpationis et propriae reprehensionis, ne quando irascatur tibi Dominus, et pereas de via justa* (1). Si sic feceris, stabilis permanebis.

Ecce indicavi tibi modum Altissimo gratum, contra gulae dominium; ad quem pauci pertingunt, qui non excedant, vel plus vel minus edendo, vel debitas circumstantias non servando.

Notae:

(1) Ps. II, 12.

CAPUT VII

De modo regulandi corpus circa somnum et vigiliam

1. Quantum necessaria haec regulatio. 2. Pro praxi regulae.

1. Post hoc, nitaris circa somnum, et vigilias modum debitum custodire; in quo valde difficile est habere mensuram.

Ubi nota, quod duo sunt, in quibus specialiter imminet periculum corpori, et per consequens animae, si discretionis limites excedas, scilicet, in nimia abstinentia, et vigilia inordinata. Nam in aliis virtutum exercitiis, non sic est periculum in excessu.

Et propter hoc diabolus habet istam astutiam finaliter, quod si videt hominem spiritu ferventem, immittit illi suggestiones, ut faciat abstinentias, et vigilias magnas, ut per hoc inducat eum in tantam corporis debilitatem, quod infirmetur, et debilitetur, atque ulterius ad nihil valeat; imo, ut supra dixi, ut plus postea comedat, et dormiat, quam alii. Et talis nunquam audet resumere exercitium in vigiliis, et abstinentiis, recognoscens se per talia infirmitatem incurrisse, sibi diabolo suggerente, et dicente: Non facias talia; nescis quod ob talia fuisti infirmus? cum tamen non fuerit per vigilias, et abstinentiam infirmatus, sed quia in his discretionis tramitem non servavit.

Unde homo simplex credit, quod, cum talia habeant speciem boni, non possint esse nisi a Deo. Et, Deo permittente, hoc fit maxime, quando talis primo cum magna humilitate, et tremore, et cum instantia orationum non recurrit ad Deum, qui eum illuminaret, et dirigeret, quando non reperiret hominem directorem. Homo enim, qui sub obedientia sancta consistit, et continue regula directionis dirigitur, et instruitur, a talibus deceptionibus tutus est, etiam si ipse pater spiritualis aliquando aliquo modo erraret. Deus enim, propter humilitatem obedientiae, totum sibi disponit ad bonum, sicut probari posset multis auctoritatibus et exemplis.

2. Itaque circa somnum, et vigilias, talis modus poterit observari: ut scilicet, tempore aestivo, post prandium, postquam campana pro silentio est pulsata, quieti membra componas. Etenim illud tempus ad spiritualia exercitia minus aptum est, et per hoc in nocte amplius poteris vigilare.

Hoc tamen generaliter debes observare quotiescumque vis dormire, ut semper, vel psalmos rumines, vel spirituale aliquid mediteris, quod etiam somnum intercipiat, et quandoque tibi in imaginatione praesentetur.

In sero, hoc communiter habeas, ut non multum vigiles. Nam per vigiliam serotinam impeditur attentio, et devotio in matutinali officio. Est enim communiter talis somnolentus, gravis, et indevotus, quando nimis vigilat in sero. Imo aliquando ex toto a matutinali officio cogitur remanere.

Igitur statue tibi aliquas breves orationes, vel aliquam lectionem, vel meditationem, quibus in sero, antequam dormias, breviter occuperis. Et inter illas meditationes, si in hoc fertur tua devotio, potest mens tua ferri ad ea, quae in Passione Domini illa hora contigerunt, et similiter faciendo in aliis horis, juxta modum, quem habes a S. Bernardo traditum, vel prout tibi Dominus inspiraverit. Non enim est omnium devotio uniformis, sed alius plus alio excitatur. Aliis enim sufficit in sua simplicitate *in foraminibus petrae habitare* (1).

Notae:

(1) Cant. II, 14.

CAPUT VIII

De studio et oratione

1. Lectioni et studio debet semper conjungi devota oratio. 2. Huic exercitio magis favet hora matutina. 3. Lectus durities ad mane surgendum valde utilis.

1. Nullus tamen, quantumcumque pollens ingenio, debet dimittere ea, quae possunt eum ad devotionem excitare; imo quae legit, vel studet, debet ad Christum reflectere, cum ipso loquendo, et ab ipso intelligentiam postulando.

Saepe, dum actu studet, a libro debet ad horam oculos avertere, et, oculis clausis, se in Christi plagis abscondere, et iterato se ad librum convertere.

Etiam quandoque debet a studio surgere, et in coelum flexis genibus aliquam ignitam orationem cum brevitate ad Deum fundere; vel etiam cellam egredi, et Ecclesiam, claustrum vel capitulum circumire, secundum quod impetus spiritus confert; et aliquando oratione formata, vel informi, per gemitus et suspiria de ebullitione cordis divinum auxilium implorando, vota sua et desideria Altissimo praesentando, sanctorum ad haec auxilium implorando. Et illud negotium quandoque agitur sine Psalmis, et sine quibuscumque orationibus exterius formatis verbo; quamvis aliquando initium sumpserit vel ex aliquo versu Psalmi, vel alterius Scripturae, sive alicujus sancti, aut a nobis interdum, Deo inspirante interius, proprio desiderio, vel cogitatu adinventum.

Cum autem ille fervor spiritus transierit, qui communiter parum durat, potes ad memoriam revocare, quae paulo ante studueras, et tunc dabitur tibi clarior intellectus. Quo facto, iterato ad studium redeas, vel ad lectionem, et iterato ad orationem, et sic alternando commutes. Nam per hujusmodi commutationem, in oratione majorem reperies devotionem, et in studio intelligentiam clariorem.

2. Iste autem fervor devotionis post studium lectionis, licet quacumque hora indifferenter veniat, secundum quod ille dignatur immittere, qui suaviter disponit omnia, prout vult, tamen communiter post matutinas amplius evenire consuevit. Et ideo in sero parum vigiles, ut totum spiritum post matutinas in studio, et oratione valeas occupare.

Igitur in nocte dum audis horologium, vel quodcumque signum, statim excussa omni pigritia a strato discedas, ac si ibi esset ignis accensus; et, flexis genibus, cum fervore aliquam orationem effundas, saltem *Ave Maria*, vel aliud in quo animus tuus magis inflammatur.

3. Ubi nota quod, ad hoc, ut faciliter, et sine molestia, imo cum quadam alacritate surgas, multum facit, si supra stratum durum dormias, et jaceas indutus.

Hoc debet habere generaliter servus Dei, ut omnem mollitiem, et complacentiam fugiat, ita tamen, quod discretionis limites non excedat. Habeas igitur stratum de paleis, quas quanto amplius expressione duriores exstiterint, tanto gratiores debes habere, et super ipsas sufficiat tibi fasciatam, seu coopertorium habere; pro tegumento autem contra frigus stragulam ^(a) unam, vel duas, pro temporum diversitate, secundum quod tua necessitas postulabit.

Ad caput autem sacculum plenum paleis habeas, et fugias mollitiem pulvinaris, et similiter omnes mollities alias consuetas, sicut de sudariis sub maxilla, vel ad collum, seu ad zonam, nisi forte de nocte in aestivo tempore propter sudorem. Nam talibus natura non indiget, sed sunt quaedam malae consuetudines introductae. Dormias etiam indutus, sicut de die, nisi quod sotulares debes extrahere, et corrigiam relaxare. Potes tamen tempore aestivo magni aestus, cappam detrahere, et cum solo scapulari quiescere. Si per istum modum dormias, non erit tibi molestum surgere, imo cito, et cum alacritate consurges.

Notae:

(a) "stragulam" – ex editione: *Directorium asceticum, in quo de viri spiritualis eruditione tutissima sanctorum Patrum documenta traduntur* a R. P. Matthaeo Iosepho Rousset O. Pr., CUM APPROBATIONE REV. ARCHIEPISCOPI FRIBURGENSIS ET SUPERIORUM ORDINIS. Friburgi Brisgoviae. SUMPTIBUS HERDER, TYPOGRAPHI EDITORIS PONTIFICII. MDCCCXCIII (1893), p. 137. (Nota ab ed. *Ultra montes*).

CAPUT IX

De matutinis et aliis horis dicendis

1. Officium de Beata Virgine quomodo recitandum. 2. Divini officii praeparatio.
3. Ejusdem recitatio, quoad hominem interiorem. 4. Quoad hominem exteriorem.
5. Circa praedicta annotatio.

1. Dum igitur officium *De Beata Virgine* dicitur, stans in ostio cellae tuae, non apodiatu, sed super pedes tuos, cum omni attentione, competenti voce, distincte, et alacriter dicas officium Virginis gloriosae. Et te sic habeas, quasi eam cerneret corporalibus oculis coram te.

2. Officio Virginis terminato, et completa corporis necessitate, ad ecclesiam vadas, vel ad claustrum, prout majorem devotionem invenies. Ubi nota, quod servus Dei eundo et redeundo ad cellam, vel quemcumque alium locum, non debet esse otiosus corde; sed, vel psalmos, vel aliquid spirituale ruminare. Potes tamen, ante inchoationem officii, chorum intrare et aliquid spirituale praemeditari, ut devotius, et attentius cum aliis psalmos valeas decantare.

3. Pulsatis igitur matutinis, et factis veniis, vel inclinationibus, psallendo sta super pedes tuos, non apodiatu, sed corde, et corpore sta viriliter coram Deo tuo; et ipsius laudes cum omni alacritate decanta, recogitans quod sine dubio sancti Angeli sunt praesentes, in quorum conspectu psallens Deo, eos debes continue revereri: utpote qui faciem Dei Omnipotentis Patris, qui omnium creaturarum est creator, in coelis vident ⁽¹⁾, quam tu nondum nisi per speculum in aenigmate contemparis ⁽²⁾.

Nunquam parcas voci, quantum potes, discretionem regente. Non praetermittas iota unum, tam de psalmis, versibus, dictionibus, et syllabis, quam de voce. Et si non potes aequali voce cum aliis, tamen cum voce submissa. Et si potes, psalmos, et hymnos cantes in libro.

Dum intellectum habes in psalmis, et ceteris orationibus, ut consolationem spiritus reportes, tunc oportet te esse sollicitum, ut in actu exteriori, scilicet in gestu corporis, et sono vocis, aliquid non appareat levitatis: sed tunc specialiter oportet te conservare mentem, et debitam gravitatem. Nam spiritualis laetitia in quamdam convertitur levitatem, nisi freno discretionis actus comprimatur extrinsecus.

Toto conatu tuo facias, *ut psallas spiritu et mente* (3). Nam magnus labor est homini, praecipue incipienti, nondum in Deo roborato, tempore psalmodiae, mentem ab evagatione constringere.

4. Semper in choro teneas locum tuum, et communiter te ponas in uno loco, nisi forte alius veniret, cui merito cedere oportet.

Si in choro praevideris aliquem defectum, per te, vel per alium studeas implere. Unde nota, quod Deus gratum haberet, si pridie praevideres rubricas, et omnia dicenda in choro, et paratus esses ad omnes defectus, et negligentias aliorum supplendas. Sed caveas, quod dum in choro est aliqua controversia circa ea quae sunt dicenda, vel cantanda, ne tu os tuum aperias, etiam si certus esses de eo quod dicendum esset. Sed multi quandoque pro uno modico multum litigant. Minus malum esset errare, quam litigare. Si autem unico verbo posses errorem chori corrigere, tunc facere debes, specialiter si tu es de provectoribus in choro. Si autem te vides spiritu impatientiae agitari, melius est quod tu studeas motum animi tui subjugare.

Si autem aliquis male legit, vel cantat, vel quocumque modo inepte se habet, non submurmures, vel corrigas. Est enim species cujusdam jactantiae talis correctio. Idem in lectione, quantumcumque quis male, et inepte legat, nec etiam aliquod signum facias: quia hoc est signum mentis vento elationis inflatae.

Quando multi subito currant ad aliquem defectum supplendum, non te ingeras. Si autem nullus esset supplens, tunc cum omni modestia ad supplendum occurras: sed si potes, taliter defectum anticipes, ne valeat deprehendi. Cave tamen ne duas lectiones immediate legas, vel duo responsoria, nisi tantus esset defectus, et maxime ubi est multitudo fratrum. Item non de facili te ingeras, si juvenis es, ad dicenda ea quae pertinent ad antiquos.

Non circumferas oculos hinc inde; nec aliquem videas, quid faciat, vel quomodo se habeat: sed oculis in terram demissis, vel sursum erectis, vel clausis, vel ad librum, stes. Semper quando dicis divinum officium, dum stas, vel sedes, non teneas manus sub mento, sed sub cappa, vel scapulari: ubi condecens est semper cappam habere. Non teneas unum pedem super alium, vel tibias divaricatas; sed cum omni modestia, ut qui es in praesentia Dei tui. Caveas, ne digitos teneas in naribus. Sunt enim aliqui, qui in hoc, et talibus miseriis, non sine diaboli stimulatione occupantur, divertentes a divino officio, et indevotionem non modicam ostendentes. Multi tales actus particulares

occurrunt, qui non possunt exprimi: sed si humilitatem habueris, et integram caritatem, de omnibus unctio te docebit (4).

5. Tu, qui legis, attende, quia cum hic ponantur multi actus qui ad omnem circumstantiam variantur, non propter hoc improbes, si aliquando aliter fieri oporteret, sicut de loquendo in choro, cum error appareret: quia ad antiquum bene pertinet emendare. Generaliter tamen verum est, quod servum Dei litigare non decet (5). Minus malum est, patienter tolerare errorem, quam contentionibus deservire: quanto magis in choro, ubi tales contentiones scandalosae, et attentionis, ac tranquillitatis mentis sunt conturbativae.

Similiter, cum dico, quod semper legat, vel cantet in choro. Quandoque enim posset oriri talis in mente devotio, quae ex cantu impediretur, quod melius esset apud se dicere officium, praecipue ubi alii essent, qui sufficerent ad cantandum: et sic de multis aliis, prout melius te docebit Altissimus, si, contemptis omnibus, ei corde simplici volueris adhaerere. Non enim debet sibi quisque faciliter credere, ut oppositum faciat, nisi longo virtutum exercitio discretionis spiritum sit adeptus.

Notae:

(1) Matth. XVIII, 10.

(2) I Cor. XIII, 12.

(3) I Cor. XIV, 15.

(4) I Joan. II, 27.

(5) II Tim. II, 24.

CAPUT X

De modo praedicandi

1. Quomodo praedicandum. 2. Quomodo confessiones audiendum.
3. Caritas a Deo saepe postulanda.

1. In praedicationibus, et exhortationibus utere eloquio simplici, et confabulatione domestica, ad declarationem actuum particularium. Et quantum potes, insiste cum exemplis, ut quilibet peccator, habens illud peccatum, videatur percuti, ac si illi soli praedicares: taliter tamen, quod verba videantur ab animo procedere, non superbo vel indignanti, sed magis ex visceribus caritatis, et pietatis paternae: sicut pater condolet peccantibus filiis, vel infirmitate gravi, vel in fovea grandi jacentibus, quos nititur extrahere, et liberare, et fovere sicut mater, et sicut qui gaudet de profectu eorum, et de gloria Paradisi sperata.

Talis enim modus consuevit esse proficiuus audientibus. Nam de virtutibus, et vitiis locutio generalis parum excitat audientes.

2. Item in confessionibus, ut, sive blande tractes pusillanimes, sive terreas induratos, semper viscera caritatis ostendas: ut semper peccator sentiat, quod verba tua ex pura caritate descendant. Et ideo caritativa verba, et dulcia semper pungitiva praecedant.

3. Tu, itaque, qui desideras proximorum animabus esse utilis, primo ad Deum ex toto corde recurre, et hanc petitionem ab eo suppliciter postula, ut tibi illam caritatem largiri dignetur, in qua est summa virtutum, per quam possis perficere quod optas.

CAPUT XI

Remedia contra aliquas tentationes spirituales

Tentationes circa ea quae sunt ad Deum.

Ad honorem Domini nostri Jesu Christi, dicam tibi remedia contra aliquas tentationes spirituales, quae in isto tempore abundant in terra, ad purgandum, et probandum electos! Quae quamvis expresse, et manifeste non sunt de aliquo principali articulo fidei; tamen qui bene respicit, cognoscit quod sunt in periculo destructionis principalium articulorum fidei, et quod praeparant cathedram, et sedem Antichristo.

Quas tentationes nolo exprimere: non enim ponam materiam, et occasionem scandali, seu offendiculum, ad imperfectionem (1); sed monstrabo tibi, per quam spiritualem discretionem debes te regere, si non vis esse victus a praedictis tentationibus. Et quia praedictae tentationes veniunt duobus modis, primo quidem per suggestionem, et illusionem diaboli, qui decipit hominem in regimine quod deberet habere erga Deum, et in hoc quod est Dei; secundo per corruptam doctrinam aliquorum, et eorum modum vivendi, qui jam venerunt in praedictas tentationes: propter hoc volo tibi dicere, quod regimen debes habere erga Deum, et illud quod est Dei, si vis esse immunis a praedictis tentationibus; et post, quomodo debes regi erga alios, quantum ad doctrinam, et modum vivendi eorum.

1. Primum ergo remedium contra tentationes spirituales hujus temporis, quas procurat diabolus in cordibus aliquorum, est, quod illi qui volunt se subdere Deo, non desiderent per orationem, vel per contemplationem, vel per alia opera perfectionis, visiones, vel revelationes, vel sentimenta, quae sunt supra naturam, et supra communem cursum eorum, qui diligunt Deum, et timent per verissimum amorem: quia praedictum desiderium non potest esse sine radice et fundamento superbiae, et praesumptionis, vel intentionis alicujus vanae curiositatis circa Deum, vel sine fragilitate fidei. Et propter hunc defectum, justitia Dei dimittit animam, quae habet antedictum desiderium, et permittit eam venire in talem illusionem et tentationem diaboli, per falsas visiones, et revelationes, et falsas seductiones. Per quem modum seminat majorem partem tentationum spiritualium hujus temporis, et radicat eas in cordibus illorum, qui sunt nuntii Antichristi, secundum quod poteris videre per subsequencia.

Debes enim scire, quod verae revelationes, et sentimenta spiritualia secretorum Dei, non veniunt per antedictum desiderium, neque per aliquem conatum, seu studium, quod anima habet in se; sed tantum veniunt pura bonitate Dei, in animam, quae est in magna humilitate, et in magno desiderio Dei, et reverentia. Nec etiam exercitet se in magna humilitate, et timore Dei, propter hoc, ut hujusmodi habeat visiones, et revelationes, et sentimenta supradicta: quia in idem delictum caderet, in quod per supradictum desiderium.

2. Secundum remedium est, quod in anima tua in oratione, vel contemplatione, non sustineas aliquam consolationem magnam, vel parvam, ex quo tibi videretur, quod fundaret se in praesumptione, et aestimatione tui ipsius, et postquam ducit in abusionem proprii honoris, et reputationis, et ex quo suggerit menti tuae, te dignum esse vel hujus vitae gloriae, et laudis, vel paradisi. Quia scias, quod anima, quae consentit in tali consolatione, venit, et incurrit in plures malos errores: quia Dominus per suum justum iudicium permittit potestatem diabolo augmentandi praedictam consolationem, et accelerandi, et imprimendi in illa anima falsissima, et periculosissima sentimenta, et alias illusiones, quas consolationes credit, et putat esse veras. Heu! heu! Deus meus, quot personae sunt deceptae per istum modum! Et scias pro certo, quod major pars raptuum, imo rabierum nuntiorum Antichristi, venit per istum modum.

Et propter hoc cave ne in tua oratione, vel contemplatione, sustineas aliquam consolationem, nisi illam, quae venit per perfectam notitiam, et completum sentimentum tuae humilitatis, et imperfectionis; et quae facit perseverare dictam notitiam, et antedictum sentimentum in te, et ducit in magnitudinem, et in altitudinem Dei per altam reverentiam, cum magno desiderio honoris Dei, et gloriae; et quod antedicta consolatio fundetur in praedictis.

3. Tertium remedium est, quod omne sentimentum, etiam quantumcumque altum, et omnem visionem, quantumcumque sit secreta, et secreto tibi appareat, quaecumque sit; ex quo ducit cor tuum ad opinionem, vel infectionem contra aliquem articulum fidei, vel contra bonos mores, et maxime contra humilitatem, vel contra honestatem, exhorrescas; quia sine dubio ex parte diaboli venit.

Et si apparet tibi aliqua visio sine huiusmodi sentimento; de qua sis certus, quod venit ex parte Dei, et propter quam sis certificatus in corde tuo, quod illud, ad quod inducit visio, est Deo placitum: noli te firmare in dicta visione.

4. Quartum remedium est, quod si per revelationem, vel sentimentum, vel alium modum, cor tuum moveatur ad faciendum aliquod opus, et maxime opus grave, et notabile, non tibi consuetum, de quo non habeas certitudinem an Deo placeat, imo dubites rationabiliter: contrahas moram ad faciendum dictum opus, usquequo inspexeris omnes circumstantias, et maxime finales, et cognoscas quod Deo placet. Non tamen quod tu iudices per te tuam opinionem; sed, si potes, per testimonium sacrae Scripturae, vel exemplum imitabile sanctorum Patrum. Et dico, «exemplum imitabile»; quia, secundum B. Gregorium, aliqui sancti fecere aliqua opera, quae non debemus imitari, quamvis bona essent in eis; sed debemus ea habere in admiratione, et reverentia. Et si per temetipsum non potes venire in notitiam an placeat Deo, petas consilium a personis approbatis in vita et doctrina, et consilium totius veritatis.

Notae:

(1) Id est, viris imperfectis et simplicibus.

CAPUT XII

Remedia contra aliquas alias tentationes

1. Tentationes circa ea quae sunt ad homines. 2. Remedia quaedam generalia.

Post haec dicam tibi aliqua remedia, quae debes attendere per temetipsum circa aliquas personas, quae seminant dictas tentationes per suam vitam, et doctrinam.

1. Primum quod debes attendere circa tales personas, est, quod non habeas magnam aestimationem visionum earum, nec sentimentorum, nec raptuum; imo si dicerent tibi aliquid, quod sit contra fidem, et contra sacram Scripturam, aut contra bonos mores, abhorreas earum visiones, et sentimenta tanquam stultas dementias, et earum raptus sicut rabiamenta.

Tamen sive dicant, sive judicent in hoc quod est secundum fidem, et sanctam Scripturam, et secundum Sanctos, et bonos mores, noli spernere, quoniam sperneres quod est Dei (1); tamen non confidas totaliter: quia saepe, et maxime in tentationibus spiritualibus, falsitas inducitur, seu absconditur sub similitudine veritatis, et malitia sub similitudine boni, ut diabolus possit saepe, et melius mortale venenum sine suspicione diffundere.

Et ideo credo, quod plus placet Deo, quod visiones, et sentimenta, et raptus, qui, secundum quod dictum est, habent similitudinem veritatis et bonitatis, dimittas ire pro tanto quantum valent; nisi contingant aliquibus personis ratione sanctitatis, et discretionis, ac eorum humilis probitatis, de quibus certum est, quod praedictae personae non possunt decipi per illusiones, nec per ingenium diaboli. Et tunc, quamvis sit pium visionibus, et sentimentis tantarum personarum consentire; tamen securum est, non totaliter credere in eis ratione sui, propter rationem praedictam; sed quantum concordēs sunt cum fide catholica, et sacra Scriptura, et bonis moribus, et verbis sanctis, ac doctrina sanctorum.

2. Secundum remedium est, quod nec propter magnam devotionem, nec propter magnam vitam, nec propter clarum intellectum, nec propter aliquam sufficientiam aliam, quam vides in aliqua persona, vel aliquibus personis, sequaris eorum consilia, nec eorum modos; ex quo cognoscis clare, et multum rationabiliter, quod eorum consilia non sunt secundum Deum, et veram discretionem, et per vitam Jesu Christi et sanctorum monstratam, et per sanctam

Scripturam in dictis sanctorum praedicatam, et notificatam. Et propter hoc non timeas, quod spernendo talia consilia eorum, pecces per superbiam, et praesumptionem, dum hoc facis propter zelum, et amorem veritatis.

3. Tertium remedium est, quod fugias, et vites familiaritates, et societates illorum, et illarum, qui, vel quae dictas tentationes seminant, et diffundunt; et vites illas personas, quae sustinent, et laudant eas; et noli audire eorum verba, nec collationes eorum, nec modos eorum velis videre: quia tibi daemon subministrabit, et ostendet magnum signum perfectionis in pluribus eorum verbis, et modis: quae si velles accipere, et illis credere, venires, et rueres in pericula, ruinas, et praecipitia errorum illorum.

Remedia generalia. 1. Primum remedium est, quod te existente in tentatione spirituali, per quam es in dubio, non incipias ex tua propria voluntate aliquid notabile, tibi ante inconsuetum: sed cor tuum refrenando, et voluntatem, exspectes humiliter, et cum tremore, et reverentia Dei, usquequo Deus cor tuum clarificet.

Quia scias pro certo, quod si existendo in dicto dubio, ex tua propria voluntate inciperes aliquid notabile inconsuetum tibi, non posses exire ad bonum finem. Et intendo dicere, de incipiendo opera notabilia, et inconsueta, super quae est dubium antedictum.

2. Secundum remedium est, quod propter antedictas tentationes, si eas habeas, non dimittas aliquod bonum, quod incoepisti, dum non eras in tentationibus antedictis. Et maxime non debes dimittere orare, nec confiteri, nec communicare, nec jejunare, nec opera pietatis, et humilitatis; licet consolationem non invenias in operibus antedictis.

3. Tertium remedium est, quod si tu es immunis a praedictis, sic, quod nunquam habueris, vel quod quantumcumque habueris, fueris liberatus ab eis; dirige cor tuum et intellectum ad Deum, recognoscendo humiliter gratiam Dei tibi factam, et eidem ex corde multoties, imo indesinenter regratieris super hoc. Et caveas tibi, ne hoc, quod habes per puram gratiam, et bonitatem Dei, velis attribuere virtuti, vel sapientiae tuae, vel merito tuo, sive tuis moribus, neque quod fuerit factum a casu, sive a fortuna: quia, secundum quod dicunt sancti, hoc est principalius, per quod Deus beneficium suae gratiae aufert, et subtrahit homini, et permittit eum subjici tentationibus, et illusionibus diaboli.

4. Quartum remedium est, quod si tentationes antedictas habeas, leva cor tuum, et intellectum tuum ad Deum, quaerendo humiliter hoc, quod erit ei honorabilius, et tuae animae salubrius super tui tentatione, subjiciendo tuam voluntatem voluntati divinae: quod si illi placet, ut perseveres in illis tentationibus, similiter tibi placeat, ut Deum non offendas.

Notae:

(1) I Thes. V, 20.

CAPUT XIII

De rationibus excitatoriis ad perfectionem

Quatuordecim rationes successive proponuntur.

Quia placet mihi multum de hoc, quod coepisti, bono ad honorem Dei, et desidero non solum, quod perseveres, quin imo ut ascendas ad majora opera virtutum, vel saltem desideres; idcirco scribam tibi aliquas rationes, unde poteris cor tuum excitare, et movere ad majores perfectiones omnimodae virtutis, quam non incoepisti nec poteris servare per propriam virtutem.

Prima ratio est: quia si inspicias quantum Deus est dignus amari, et honorari secundum suam bonitatem, et sapientiam, et alias suas perfectiones, quae sunt in eo sine numero, et sine termino: videbis quod hoc, quod credidisti multum, et magnum ad honorem Dei, et secundum bonitatem ejus, est minimum, et quasi nihil in respectu ejus, quod deberet esse secundum quod Deus est dignus. Istam rationem idcirco pono primam, quia principaliter debemus attendere in omnibus operibus nostris honorem, et reverentiam, et amorem Dei, qui ex seipso est dignus amari super omnem creaturam.

Secunda ratio est: quod si attendas despectus, et vituperia, egestates, et dolores, et passionem, quam tam amaram sustinuit Filius Dei propter amorem tui, et ut in hoc ames, et honores eum: cognosces quod parum est, quod fecisti ad

Deum amandum et honorandum, secundum quod facere deberes. Ista ratio altior est, et perfectior, quam sequentes; et ideo pono eam secundam.

Tertia ratio est: quod si cogites innocentiam, et perfectionem, quam debes habere secundum mandatum Dei, per quod teneris esse absque omni vitio, et sine omni culpa, et in plenitudine virtutis totius, sicut est, quod debes amare Deum ex toto corde tuo, et ex omni mente tua, et ex totis viribus tuis: videbis manifeste infirmitatem tuam, et distantiam, in qua es a praedicta innocentia, et perfectione.

Quarta ratio est: quia si cogitas multitudinem, et largitatem beneficiorum Dei, gratiarum corporalium, et spiritualium, quae tibi et aliis, vel quae singulariter tibi sunt datae: senties quod hoc, quod facis, vel potes facere propter Deum, nihil est ad dicta beneficia recompensanda, et gratias Dei; et maxime si ejus liberalitatem attendas, et bonitatem.

Quinta ratio est: quia si cogitas altitudinem, et nobilitatem remunerationis, et gloriae promissae, et paratae illis, qui faciunt opera virtutum ad honorem Dei; quoniam gloria tanto major erit, quanto opera erunt virtuosiora, et majora: cognosces pro certo, tuum meritum esse nihil in comparatione tantae gloriae, et desiderabis facere opera virtuosa plus quam ante feceras.

Sexta ratio est: quia si attendas pulchritudinem, et generositatem, quam habent virtutes in se, et nobilitatem quam recipit anima per supradictas virtutes; et si attendas ad vilitatem, et turpitudinem, quam habent vitia, et peccata: conaberis, si sapiens fueris, ad amplius acquirendum virtutes, et amplius fugiendum vitia, et peccata.

Septima ratio est: si attendas altitudinem, et perfectionem vitae sanctorum Patrum, et eorum multas, et perfectas virtutes: cognosces imperfectionem, et infirmitatem vitae tuae, et tuorum operum.

Octava ratio est: quia si cognosceres magnitudinem peccatorum, et multitudinem offensarum, quae fecisti contra Deum: cognosceres quia opera tua, quae facis, quantumcumque bona sint, nihil sunt ad satisfactionem per viam justitiae de offensis Dei.

Nona ratio est: quia si speculeris universitatem, et pericula tentationum carnis, et mundi, et diaboli: conaberis assumere majorem firmitatem, et majorem altitudinem in omni virtute, quam feceris unquam: ut possis in majori securitate persistere contra dictas tentationes.

Decima ratio est: quia si cogites districtum iudicium Dei finale, et quod cum apparatu bonorum operum, et cum satisfactione de offensis Dei, debeas venire ad dictum iudicium: videbis quod parum est, quod fecisti per bona opera, et poenitentiam, secundum quod facere debuisses.

Undecima ratio est: quia si tu cognosceres brevitatem vitae tuae, et veritatem tuae mortis, postquam non habebis spatium faciendi opera meritoria, neque poenitentiam: cognosces quod cum majori corde, et studio, deberes facere bona opera, et poenitentiam, quam tu facis.

Duodecima ratio est: quia si animadvertas, quod, qualitercumque incipias bonam vitam in quovis gradu, sine conamine et desiderio ad majorem perfectionem, et altiolem vitam ascendendi, non potest esse sine fundamento praesumptionis, et superbiae hujus, quod incepisti, nec sine inclusione magnae tepiditatis, et negligentiae; et ex quo haec duo mala includuntur, non potest esse sine magno periculo vivendi in multis vitiis spiritualibus, secundum quod monstrare tibi possem, sed nimis esset longum ad scribendum per litteras: non dubito quin, si velis dictorum malorum esse liber et immunis, quantumcumque altam vitam incoeperis, tu adhuc conaberis in altiori et perfectiori vita esse. Bernardus, super Psalmum: *Qui habitat in adjutorio Altissimi*, loquens de illis qui sunt fervidi in principio, et postea, credentes se aliquid esse, tepescunt: «O si scires, inquit, quam parvum est, quod habes, et hoc ipsum quam cito perdes, si non servaverit qui dedit!».

Tertiadecima ratio est: quia si cogitas abyssalia iudicia Dei facta super aliquos, qui diu perseveraverunt in magna sanctitate, et in magna perfectione, quod Deus deseruerit eos, propter aliqua occulta vitia quae se non credebant habere: non dubito quin quantumcumque altam vitam incoeperis, omni die levabis tuas affectiones, et intentiones, deserendo omne vitium plus quam feceras ante, appropinquando te ad perfectam et integram sanctitatem: timendo ne forte in te sit vitium aliquod occultum, propter quod merearis a Deo deseri.

Quartadecima ratio est: quia si cogites poenas infernales damnatorum, paratas cunctis peccatoribus; credo quod levis erit tibi omnis poenitentia, humilitas, paupertas, et omnis labor, quem in ista vita possis sustinere propter Deum, ut evadas poenas supradictas; et conaberis continue ad tenendum altiolem, et perfectiorem vitam, timendo periculum veniendi ad supradictas poenas.

CAPUT XIV

Supradictae rationes quomodo habeant efficaciam

Ut efficaciam habeant supradictae rationes, necesse est quod moveatur et ipsa voluntas; quod pro singulis successive demonstratur.

Praedictas rationes plus in brevitate tetigi, quam explicaverim: ut tu addiscas in paucis magna cogitare, sic quod quaelibet sit tibi materia altae contemplationis, et spatiosae.

Attamen scias, quod si velis proficere ex praedictis rationibus, debes formare non solum per intellectum, imo etiam est necessarium, quod per certam affectionem moveas voluntatem tuam ad hoc, quod dicunt dictae rationes. Et ut melius intelligas, replicabo tibi sub brevi memoria dictas rationes, ostendendo tibi qualiter dictae rationes non habent efficaciam in anima, nisi formentur per affectionem, et sentimentum spirituale.

Prima enim ratio non habet vigorem, nisi in anima, quae habet magnum spiritum, et sentit et contemplatur nobilitatem, et perfectionem, et dignitatem Dei, et conatur ad amandum Deum, et honorandum in omnibus, secundum quod Deus est dignus.

Secunda ratio non habet efficaciam, nisi in anima, quae cordialem devotionem sentit in spiritu erga caritatem et bonitatem Filii Dei, quam nobis monstravit in sua propria passione, propter nos accepta; sic, quod anima desideret totis suis viribus facere recompensationem Deo, de bonitate, et de caritate ostensa in passione.

Tertia ratio non proficit, nisi in anima, quae sentit altitudinem perfectionis, quam requirit Dominus, et praecipit esse in omni creatura; quae profunda ratione mandatum Dei conatur adimplere, et cum magna voluntate venire in dictam perfectionem.

Quarta ratio solum locum habet in anima, quae per intellectus affectionem recogitat magnitudinem, et nobilitatem beneficiorum Dei, et gratiam ipsius; et quae conatur rependere Deo servitium debitum secundum beneficia recepta.

Quinta ratio habet valorem tantum in anima, quae habet in aestimatione, et ferventi amore gloriam promissam in Paradiso, et quae habet firmam fidem et spem veniendi ad illam gloriam per bona opera virtutum; sic, quod dictis operibus conetur venire ad illam gloriam supradictam.

Sexta ratio non habet efficaciam, nisi in anima, quae habet in horrore omnia vitia, et peccata in abominatione; et in magna complacentia, et amore, perfectionem virtutum, et gratiae Dei, et hoc cum magno excessu, et altitudine.

Septima ratio habet solum virtutem in anima, quae habet in magna aestimatione vitas sanctorum, cum desiderio imitandi. Et maxime intendo dicere perfecte perfectorum, sicut est Virgo principaliter, Joannes Baptista, Joannes Evangelista, et omnes Apostoli, et sic de aliis.

Octava ratio non proficit nisi in anima, quae aggravat offensas contra se, quas fecit contra Deum; et quae habet voluntatem magnam faciendi Deo justitiam, et satisfactionem peccatorum suorum per bona opera, et virtuosa.

Nona ratio non habet locum, nisi tantum in anima, quae sentit suam debilitatem, et gravitatem et periculum tentationum: propter quod conatur ad fugiendum occasionem cadendi in tentationem, ad veniendum in securitatem gratiae Dei.

Decima ratio non habet locum, nisi in anima, quae cognoscit peccata sua, et habet timorem et tremorem cordialem sententiae finalis iudicii, quae dabitur contra peccatores, qui non egerunt poenitentiam de peccatis suis.

Undecima ratio non habet locum, nisi in anima, quae habet timorem mortis, et habet magnum propositum faciendi opera meritoria.

Duodecima ratio tantum proficit animae, quae sentit, vel intelligit, quod inchoare bonam vitam sine conamine, et desiderio altiolem vitam assumendi, non potest esse sine inclusione praedictorum vitiorum, et sine periculo grandium malorum ejus, qui non vult fugere dicta vitia et pericula.

Tertiadecima ratio non habet efficaciam, nisi in anima, quae summe curat de sua salute, et timet separationem a gratia.

Quartadecima ratio non habet efficaciam, nisi in anima, quae timet de poenis damnatorum, sentiendo quod digna est venire in poenas supradictas, propter offensas quas commisit contra Deum; et quae vult, et conatur vitare poenas antedictas per satisfactionem poenitentiae.

Et nota, quod conclusio et finis cujuslibet rationis debet esse in duobus: primo, in sentimento propriae imperfectionis, et nihilitalis; deinde, in desiderio et conamine veniendi in altiorem vitam: sic, quod non sit sentimentum propriae imperfectionis et annihilationis, sine desiderio, et conamine majoris perfectionis, et vitae altioris, nec e converso.

PARS TERTIA

SUMMARIA DOCTRINAE SPIRITUALIS

CAPUT I

De duobus vitae spiritualis principiis

1. Aversio a nobis. 2. Conversio totalis ad Christum.

1. Qui vult fugere, atque evadere laqueos, atque tentationes Antichristi seu diaboli finales, debet habere in proprio sentimento sui duo.

Primo, quod sentiat de seipso, sicut de uno corpore mortuo, pleno vermibus, et male olenti, et sicut de uno cadavere quod dedignantur videre intuentes; imo superclaudunt nares propter ejus pessimum fetorem, et avertuntur facies, ut non videant talem ac tantam abominationem.

Sic expedit, carissime, facere semper mihi, et tibi: sed plus mihi, quia tota vita mea fetida est, totus fetidus sum, et corpus meum, et anima mea, et omnia quae intra me sunt, faece et putredine peccatorum, et iniquitatum foedissima, et abominabilissima sunt; et, quod deterius est, quotidie hunc fetorem in me sentio recentius, et copiosius renovari.

Et debet talem fetorem de seipsa sentire fidelis anima cum maxima verecundia coram Deo, sicut coram illo, qui omnia videt, et sicut si esset coram districto Iudice; et dolore maximo de offensa Dei, et perditione gratiae suae, in qua erat, quando redempta fuit pretiosissimo Christi sanguine, et abluta per baptismum.

Et sicut sibi, et Deo fetere se credit, et sentit, sic etiam credat, et sentiat quod, non solum coram angelis, et sanctis animabus, sed etiam coram omnibus hominibus viventibus, sit abominabilis, et fetidus; et quod facta, et dicta sua non solum homines videre, et audire dedignantur, sed quod nares suas claudant, et avertant facies suas, ne ipsum videant, et tanquam fetidum cadaver de medio sui expellant, et sit ab eis alienatus, et separatus, et projectus sicut plus quam leprosus, usquequo veniat et reveniat ad seipsum. Et si quis de eo justitiam faceret, et de corpore suo, sentiat quod, justum est, et ita credat, etiamsi sibi oculi eruerentur, truncarentur manus, abscinderentur aures et os, et sic de aliis sensibus corporalibus et membris: quia in his omnibus Deum offendit et Creatorem. Item, quod despici desideret, et contemni; et quod omnia vituperia, verecundias, et diffamationes, injurias, blasphemias, et omnia adversa, summo cum gaudio et laetitia recipiat, et patienter ferat.

2. Secundo, oportet quod diffidas de te ipso totaliter, et de omnibus bonis tuis, et de tota vita tua; et convertas te totum, et reclines super brachia Jesu Christi pauperrimi, humillimi, improperati, despecti, et mortui propter te: usquequo tu sis mortuus in omnibus sentimentis tuis humanis; et Jesus Christus crucifixus vivat in corde tuo, et in tua anima, et totus transformatus, et transfiguratus, cordialiter sentias in te (1), ut nunquam videas, nec sentias, nec audias nisi solum Jesum stantem in cruce propter te mortuum, et suspensum, ad exemplar Virginis Mariae: et sis mortuus mundo, et vivus in fide; et quod in illa fide vivat tota anima tua (2), usque ad resurrectionem (3), in qua Dominus immittet gaudium spirituale, et donum sancti Spiritus in animam tuam, et in illas personas, in quibus debet renovari status Apostolorum et Ecclesiae sanctae Dei: exercens te sanctis orationibus, sive sanctis meditationibus, et affectionibus ad obtinenda dona virtutum, et gratiam Dei.

Notae:

(1) Phil. II, 5.

(2) Gal. II, 20.

(3) Resurrectionem, nempe spiritualem, id est renovationem status Ecclesiae, de qua etiam in ultimo capite loquitur auctor.

CAPUT II

De affectibus quibus nos exercere debemus

1. Nempe, erga Deum. 2. Erga nosmetipsos. 3. Erga proximum. 4. Circa temporalia.

De affectibus erga Deum.

Sed debes praecipue septiformi affectu exerceri ad Dominum, scilicet:

1. Amore ardentissimo; 2. timore summo; 3. honore debito; 4. zelo constantissimo. Et illis debet jungi: 5. gratiarum actio, et vox laudis; 6. omnimodae obedientiae promptitudo; et 7. suavitatis divinae pro posse degustatio. Utpote dicendo:

Bone Jesu, fac, ut totis medullis et mente, te amem, summe timeam, reverear, et pro omni honore tuo fortissime zeler, ita quod omne tuum opprobrium, tanquam tuae gloriae zelotypus, vehementissime exhorrescam, et potissime, si in me, aut a me, vel pro me, facta tibi sint opprobria ulla, Deus meus. Da etiam, ut te Dominum, tanquam tua creatura, humiliter adorem et recognoscam, et de omnibus beneficiis a te mihi impensis gratias semper agam, et hoc cum summa gratitudine cordis. Da etiam ut in omnibus semper te benedicam, laudem, et magnificem, et hoc cum summo jubilo, et tripudio cordis; et tibi in omnibus obtemperans, et obediens, semper reficiar dulcissima tua et ineffabili suavitate, cum sanctis tuis angelis et apostolis tuae mensae assistens, licet omnino indignus, et ingratus. Qui cum Patre etc.

De affectibus erga nosmetipsos.

Debet etiam circa seipsum se exercere alio septiformi affectu:

Primo, scilicet, quod totus de suis vitiis, et defectibus confundatur.

Secundo, ut peccata sua, tanquam offensiva Dei, et sui ipsius maculativa, acutissimo, et acerbissimo dolore plangat, et deploret.

Tertio, humiliatio sui, et conculcatio cum contemptu: ut scilicet totis viribus se sicut rem vilissimam, et fetidissimam spernat, et contemni appetat, ut dictum est.

Quarto, rigore severissimo: ut scilicet corpus suum asperrime maceret, et macerari appetat, tanquam peccato fetidum, imo tanquam latrinam, et sentinam, et tumulum omnium foeditatum.

Quinto, ira implacabili contra omnia vitia sua, et contra radices, et inclinationes vitiorum suorum.

Sexto, vigore pervigili, et strenuo: ut scilicet omnes sensus, actus, potentias suas semper cum quadam virilissima strenuitate in omne bonum teneat pervigiles, et attentos.

Septimo, discretione perfectae modestiae, seu moderandae: ut scilicet in omnibus districtissime servet mensuram, et modum, inter videlicet nimium, et non satis; ut nihil sit in eo superfluum, nil diminutum, aut defectivum; nec plus quam debet, aut minus quam deceat.

De affectibus erga proximum.

Debet etiam circa proximum se exercere alio septiformi affectu:

Primo quidem, per piam compassionem: ut scilicet ita sentiat aliorum mala, et incommoda, sicut sua.

Secundo, per dulcem congratulationem: ut scilicet de aliorum bonis laetetur, sicut de suis.

Tertio, per tranquillam supportationem, et condonationem: ut scilicet molestias, et injurias ab aliis illatas patienter toleret, et ex corde indulgeat, et condonet.

Quarto, per benignam affabilitatem: ut scilicet sit ad omnes benignus, et omnibus bonum affectet, et optet, et talem se exhibeat in gestibus suis, et verbis.

Quinto, per reverentiam humilem: scilicet ut omnes sibi praeferat, et omnes revereatur, et omnibus ex corde se subdat tanquam dominis suis.

Sexto, per concordiam unanimem: ut scilicet, quantum in se est, et quantum secundum Deum potest esse, unum sentiat cum omnibus; et ita sentiat, se esse omnes, et illos se, et omnium rectum velle pro suo reputet, et e contrario.

Septimo, per Christiformem sui pro omnibus oblationem: scilicet ut ad instar Christi pro omnium salute sit paratus et sollicitus ponere vitam suam, et die nocteque orare, et laborare, ut omnes in Christo inviscerentur, et Christus in eis.

Sed tamen, ne ex hoc credatur quin vitia hominum sint pro toto posse cavenda et fugienda, sciendum, quod, quodcumque ex societate malorum hominum, vel imperfectorum esset periculum, vel occasio retrahens vel impediens a perfectione, vel fervore praedictarum virtutum, debes a talibus, sicut a serpentibus, vel draconibus, elongari. Non enim est carbo ita ignitus, quin aqua frigescat, aut tepescat. Sic e contra, vix est carbo ita frigidus, qui non acervo carbonum ardentium accendatur. Alias, ubi periculum hujusmodi non imminet, etiam mera simplicitate debes aliorum non videre defectus; aut si videas, per compassionem supportare ut tuos.

De affectibus erga temporalia.

Ut autem utiliter ad temporalia, et aeterna te habeas perfecte, scito quod temporalia debes aspiciere sub quadruplici sensu.

Primo scilicet, ut, tanquam peregrinus, et advena, sentias omnia ut extranea, et aliena: in tantum, ut tua vestis tuo sit sensui ita extranea, ac si esset in Hispania, vel in India.

Secundo, ut in tuo usu abundantiam timeas ut venenum, et ut mare submergens.

Tertio, ut in tuo usu omnem inopiam et egestatem sentias: quia ipsa est scala, per quam ascenditur ad coelestes divitias, et aeternas.

Quarto, ut societatem, contubernium, et apparatus divitum, et magnatum fugias, non tamen ex contemptu; et de societate pauperum glorieris; et in memoria, et aspectu, atque conversatione pauperum, et despectorum totus laeteris, quasi in expressa imagine Christi, et eis quasi regibus cum summa alacritate, et jucunditate, et reverentia associeris.

CAPUT III

De perfectionibus necessariis servienti Deo

Quindecim perfectiones successive proponuntur.

Quindecim sunt perfectiones necessariae personae quae servit Deo in vita spirituali.

Prima est, clara, et perfecta notitia suorum defectuum, et suarum infirmitatum.

Secunda est, magna, et fervens impugnatio contra malas inclinationes, et contra voluntates seu passiones rationi repugnantes.

Tertia est, timor magnus, quem habere debet, quod de offensis hactenus factis contra Deum, non est certus, an bene satisfecerit, nec an cum Deo fecerit pacem (1).

Quarta est, magnus timor, et tremor, qui debet esse in ipso, ne per suam fragilitatem iterum cadat in similia, vel majora peccata.

Quinta est, fortis disciplina, et aspera correctio ad regendum suos sensus corporales, et totum suum corpus subjungendum in obsequium Jesu Christi.

Sexta est, fortitudo, et magna patientia in tentationibus, et adversitatibus.

Septima est, vitare viriliter omnem personam, et omnem creaturam aliam, quae impelleret eum, aut esset sibi occasio, non solum ad peccatum, sed etiam ad aliquam imperfectionem vitae spiritualis, sicut unum daemonem infernalem.

Octava est, quod portet in se crucem Christi, quae habet quatuor brachia. Primum est, mortificatio vitiorum. Secundum est, derelictio omnium bonorum temporalium. Tertium, derelictio omnium affectionum carnalium parentum suorum. Quartum, sui ipsius contemptus, et abominatio, et annihilatio.

Nona est, diutissima, et continua recordatio beneficiorum Dei, quae hactenus recepit a Domino Jesu Christo.

Decima est, die ac nocte stare in oratione.

Undecima est, gustare, et sentire de divino dulcore continue (2).

Duodecima est, magnum et fervens desiderium exaltandi nostram fidem: scilicet, quod Jesus Christus ab omnibus timeatur, ametur, et cognoscatur.

Tertiadecima est, habere misericordiam, et pietatem in omnibus necessitatibus suo proximo, sicut sibi vellet haberi.

Quartadecima est, regratiari ex toto corde suo in omnibus Deo; et glorificare, et laudare in omnibus Jesum Christum.

Quintadecima est, quod postquam haec omnia fecerit, sentiat, et dicat: Domine Deus meus Jesu Christe, nihil sum, nihil possum, nihil valeo, et male tibi servio, et in omnibus sum servus inutilis (3).

Notae:

(1) Eccle. IX, 1.

(2) Ps. XXXIII, 9.

(3) Luc. XVII, 10.

CAPUT IV

Quaedam praecepta admodum utilia

1. Praecepta declarantur. 2. De statu virorum Evangelicorum, quem futurum praedicit.

Tres sunt radices evangelicae, et apostolicae paupertatis, seu principales partes:

1. Abdicatio omnis sui juris. 2. Rerum temporalium moderatio, paupertatis usus. 3. Habituatus ad utrumque allectus.

Tres sunt partes abstinentiae, scilicet:

1. Enervatio carnalis amoris, et sollicitudinis sustentationis vitae suae. 2. Non curare de abundantia, vel sufficientia victualium, et deliciarum. 3. Uti parce oblatis.

Tria sunt a nobis singulariter fugienda et metuenda:

Primum, exterior distractio negotiorum. Secundum, interior promotio, et exaltatio. Tertium, temporalium rerum, et carnalium amicitiarum ad se, vel suos amicos, vel suum Ordinem, immoderata, vel inordinata affectio.

Tria sunt a nobis singulariter exercenda, et amplectenda:

Primum, desiderium proprii contemptus, abjectionis, et externae vilificationis. Secundum, viscerosa compassio ad Jesum Christum crucifixum. Tertium, sufferentia persecutionum, et martyriorum pro dilectione cultus nominis Christi, et evangelicae vitae.

Haec tria sunt per quaedam verba extensiva, per horas diei gemitibus et ardentibus suspiriis postulanda.

Tria sunt a nobis singulariter, et quasi assidue meditanda:

Primum, Christus crucifixus, incarnatus (1), etc. Secundum, status Apostolorum, et Fratrum praeteritorum nostri Ordinis, et hoc cum desiderio ut illis conformemur. Tertium, status virorum evangelicorum futurus.

Et hoc debes die noctuque meditari, scilicet, statum pauperrimorum, simplicissimorum et mansuetorum, humilium, abjectorum, caritate ardentissima sibi conjunctorum; nihil cogitantium aut loquentium, nec saporantium, nisi solum Jesum Christum, et hunc crucifixum; nec de hoc mundo curantium,

suique oblitorum, supernam Dei et beatorum gloriam contemplantium, et ad eam medullitus suspirantium, et ob ipsius amorem semper mortem sperantium, et ad instar Pauli dicentium: *Cupio dissolvi, et esse cum Christo* (1); et innumerabiles, ac inaestimabiles thesauros divitiarum coelestium, et super dulces, et mellifluos rivos divitiarum, suavitatum ac jucunditatum, et super omnia mirabiliter expansos, et superinfusos. Et per conversationes imaginari debes eos ipsos, ut cantantes canticum angelicum cum jubilo citharizantium in citharis cordis sui.

Haec imaginatio ducet te, plus quam credi potest, in quoddam impatiens desiderium adventus illorum temporum. Ducet te in quoddam admirabile lumen, amoto omnis dubietatis, ac ignorantiae nubilo; et limpidissime videbis, et districte discernes omnes defectus istorum temporum, et mysticum ordinem ecclesiasticorum Ordinum productorum, et producendorum ab initio Christi usque ad finem saeculi, et usque ad gloriam summi Dei Jesu Christi: Crucifixum semper portans in corde tuo, ut te ad suam aeternam gloriam perducatur. Amen.

Notae:

(1) Quod fit cum mira efficacia per exercitium sanctissimi Rosarii.

(2) Phil. I, 23.

Opuscula ascetica sancti Vincentii Ferrerii, accedit *De adhaerendo Deo* B. Alberti Magni aureus libellus. Editio nova. Curante R. P. Matthaeo-Joseph Rousset Ordinis Praedicatorum. Parisiis. SUMPTIBUS P. LETHIELLEUX, EDITORIS, pp. 9-100. (1)

APPROBATIO

Opuscula ascetica sancti Vincentii Ferrerii necnon et B. Alberti Magni *De adhaerendo Deo* libellum, cura R. P. Matthaei Joseph ROUSSET de novo edita, prelo mandari opportunum judicavimus.

Datum Lugduni, die 11 Junii 1899.

Fr. M. Joseph. Belon

Ord. Praedic.
Sacrae Theologiae Magister

Fr. Benedictus M. Clavère

Ord. Praedic.
Sacrae Theologiae Magister

Imprimatur

FR. I. AMBROSIUS LABORÉ

Prior Prov. Lugd.

Imprimatur

Parisiis, die 1 Julii 1899

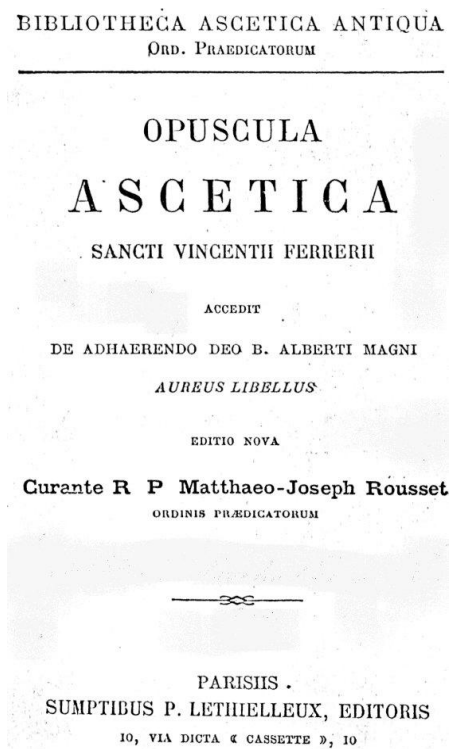
‡ FRANCISCUS CARD. RICHARD

Arch. Parisiensis

Notae:

- (1) Cf. 1) P. Joannes Stephanus Grosez SI, [*Diarium Sanctorum. S. Vincentius Ferrerius.*](#)
- 2) P. Jacobus Illsung SI, [*Verba vitae aeternae. Ex quatuor Evangelistis deprompta atque in argumenta quotidianae meditationis digesta.*](#)
- 3) [*Novum Testamentum latine.*](#) Vulgatae versionis Clementinae. Textui breves capitulorum inscriptiones et locos parallelos uberiores addidit Fridericus Brandscheid.
- 4) P. Joannes Baptista Lohmann SI, P. Victor Cathrein SI, [*Vita Domini Nostri Jesu Christi e quatuor Evangeliiis ipsis ss. librorum verbis concinnata.*](#)
- 5) P. D. Mézard OP, [*Medulla S. Thomae Aquinatis per omnes anni liturgici dies distributa seu meditationes ex operibus S. Thomae depromptae.*](#)
- 6) S. Bonaventura Episcopus, Doctor Ecclesiae, a) [*Meditationes Vitae Christi.*](#) b) [*Declaratio Terminorum theologorum.*](#) c) [*Breviloquium.*](#) d) [*Collatio de contemptu saeculi.*](#)

- 7) P. Nicolaus Avancinus SI, [*Vita et doctrina Jesu Christi ex quatuor Evangelistis collecta et in meditationum materiam ad singulos totius anni dies distributa.*](#)
- 8) P. Nicolaus Lancicius SI, [*Opusculum spirituale. De piis erga Deum et coelites affectibus.*](#)
- 9) P. J. Petitdidier SI, [*Exercitia spiritualia juxta normam sancti Ignatii Loyole.*](#)
- 10) P. Guilielmus Nakateni SI, [*Coeleste Palmetum. Lectissimis pietatis exercitiis ornatum.*](#)
- 11) "Manuale Precum in usum Theologorum", [*Meditationes.*](#)
- 12) [*Joannes Card. Bona OCist., Opuscula ascetica selecta.*](#)
- 13) P. Ludovicus Blosius OSB, [*Manuale vitae spiritualis continens opera spiritualia selecta.*](#)
- 14) Sac. Claudius Arvisenet, [*Sapientia Christiana.*](#)
- (Notae ab ed. *Ultra montes*).

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)
Cracovia MMXVII, Kraków 2017